

جایگاه نقوش سنتی در فضاهای عمومی شهری

فریدون حسنخانی قوام

عضو هیأت علمی دانشگاه محقق اردبیلی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

F.ghavam77@gmail.com

سمیه میرعزیزی

کارشناس هنر اسلامی، دانشگاه محقق اردبیلی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه آموزشی هنر، اردبیل، ایران

چکیده:

اگرچه "هویت" در مفهوم عام و کل آن، قدمتی طولانی و هم پای تاریخ تمدن انسان دارد، اما پیشینه این بحث در منظر شهری چندان با سابقه نیست. از آنجا که شهر، ویتترین عرضه تفکرات جامعه به دنیای بیرون و بستر شکل گیری حیات مدنی است، ارتباط هویت و فضای شهری به مقوله‌های تأثیرگذار در علوم مرتبط با این حوزه تبدیل شده و تلاش برای یافتن ماهیت و چیستی هویت شهری جهت ارزیابی معیار سیاست‌های مداخله کلان در شهرهای امروز، امری ضروری است. از طرفی هنر سنتی طی سده‌های متمادی با تکیه بر غنای تحسین‌برانگیز در فرم و معنا در عرصه‌های گوناگون توانسته است حامل ارزش‌های والای معنوی برای مخاطبان باشد. مقاله حاضر این فرض اصلی را در خود دارد که استفاده از عناصر هنری و نقش مایه‌های سنتی ایران که به شدت با فرهنگ‌های دیگر آمیخته است، می‌تواند به عنوان یک منبع هویتی عمل کند و مؤثر باشد. بدین ترتیب که مناسب سازی مبلمان شهری بر اساس نقوش سنتی چگونه باعث ایجاد و تقویت هویت شهری معاصر می‌شود؟ آیا نقش‌مایه‌های سنتی دارای معنی و مفهوم هستند؟ آیا مبلمان شهری از نظر فرم و معنا تأثیر مستقیمی در ترویج فرهنگ ایرانی و هویت بخشی به فضای شهری معاصر دارد؟ روش تحقیق در این مقاله به صورت تحلیلی-توصیفی و بر مبنای مطالعات میدانی و تطبیقی بوده است. مقاله حاضر درباره معنی و مفهوم نقش‌های سنتی ایرانی-اسلامی و همچنین تأثیر مبلمان شهری در ترویج فرهنگ ایرانی و ایجاد هویت می‌باشد. هدف از ارائه این پژوهش، ایجاد راهی نو برای آراستن هرچه بیش‌تر فضاهای شهری و در کنار آن زنده نمودن فرهنگ و هویت اصیل ایرانی در شهر می‌باشد. نتیجه بدست آمده در مقاله حاضر این است که، استفاده از نقش مایه‌های سنتی ایران در مبلمان شهری معاصر می‌تواند منبعی غنی برای آفریدن نقش‌ها و مفاهیم متعالی ایرانی-اسلامی در محیط زندگی شهری پر از اغتشاش کنونی باشد، و حامل ناگفته‌ها و پیام‌های معنوی و اجتماعی فراوانی برای شهروندان باشد.

واژگان کلیدی: نقوش ایرانی-اسلامی، نقوش سنتی، فضای شهر

مقدمه:

شهر به عنوان بستر شکل‌گیری جامعه و نمایشگاه معرفی افکار مردم یک کشور، نقش مهمی در "هویت ملی" ایفا می‌نماید. مفهوم استعارهای هویت فضای شهری با وجود کاربرد فراوان آن در متون و محاورات شهرسازی، مفهومی سهل و ممتنع است، سهل از این رو که همه از آن تصویری با یادآوری پیشینه تاریخی، محوطه‌های قدیمی و ریشه‌های فرهنگی